

„Duch Prawdy
doprowadzi was do całej prawdy”

Hermeneutica et Judaica 9

doi: [http://dx.doi.org/
10.15633/9788374389426.05](http://dx.doi.org/10.15633/9788374389426.05)

ks. Tomasz Białoń¹

ORCID: 0000-0003-3865-7772

Znaczenie stopniowego uzdrowiania niewidomego w Mk 8, 22–26

Działalność Jezusa dotycząca uzdrowień i czynienia innych znaków jest obficie poświadczona przez wszystkie ewangelie. W ten sposób Jezus potwierdzał i uwiarygodniał swoją misję. W niniejszym artykule przeprowadzona zostanie analiza perykopy znajdującej się w centrum Ewangelii Marka, która ukazuje uzdrowienie niewidomego z Betsaidy (Mk 8, 22–26). Jest ono wyjątkowe wśród wielu uzdrowień przede wszystkim z tego powodu, że nie dokonuje się natychmiast, ale stopniowo, w dwóch etapach. Stawiamy zatem pytanie o powód takiego przedstawienia tego znaku Jezusa, a także o wynikające z tego przesłanie teologiczne.

Pominięta zostanie tutaj szczegółowa analiza historyczno-krytyczna, która jest wystarczająco opracowana i udokumentowana². Po określeniu granic perykopy (delimitacja) wyszczególnione zostaną mniejsze

¹ Kapłan archidiecezji krakowskiej, doktorant w Katedrze Hermeneutyki Biblijnej i Judaistyki UPJPII w Krakowie.

² Zob. E.P. Gould, *A Critical and Exegetical Commentary on the Gospel According to St. Mark*, Edinburgh 1869, s. 147–151; C.E.B. Cranfield, *The Gospel According to Saint Mark. An Introduction and Commentary*, Cambridge 1959, s. 263–265; T. Bąk, *Guarigione di un cieco (Mc 8, 22–26) nel contesto del Vangelo di Marco*, „Biblical Annals” 8 (2018) no. 3, s. 319–361.

jednostki tekstu (segmentacja), zgodnie z którymi przedstawię własne tłumaczenie perykopy. Następnie przez elementy analizy narracyjnej wyłonione zostaną działania bohaterów epizodu, aby później prześledzić przebieg uzdrawiania niewidomego, ukazując czynności dokonane przez Jezusa i sposób przedstawienia przez ewangelistę procesu odzyskiwania wzroku.

Granice i struktura perykopy Mk 8, 22–26

Nie ma wątpliwości odnośnie do precyzyjnego wytyczenia granic analizowanej perykopy. Biorąc pod uwagę kryterium miejsca, czasu, osób i tematu³, zauważamy, że w 8, 22 następuje zmiana topograficzna (καὶ ἔρχονται εἰς Βηθσαϊδᾶν – „i przyszedł do Betsaidy”). Równocześnie ma miejsce wyraźna zmiana tematu wobec perykopy poprzedzającej (8, 14–21), a także pojawiają się nowe osoby, które nie brały udziału w wcześniejszym wydarzeniu. Perykopa kończy się werselem 26, w którym Jezus kieruje ostatnie pouczenie do uzdrowionego człowieka. Od 8, 27 następuje już zmiana miejsca akcji. Jezus wyrusza ze swoimi uczniami w okolice Cezarei Filipowej, a głównym tematem staje się kwestia opinii na temat Jezusa i wiara w Niego (8, 27–30).

Badaną przez nas perykopę możemy podzielić na sześć jednostek tematycznych: wprowadzenie w wydarzenie (8, 22), działanie Jezusa (8, 23), częściowe uzdrowienie (8, 24), drugie działanie Jezusa (8, 25a), pełne uzdrowienie (8, 25b-d) i zakończenie wydarzenia (8, 26).

We wprowadzeniu pojawia się informacja o przyjsciu Jezusa z uczniami do Betsaidy (8, 22a), następnie o przyprowadzeniu do Niego niewidomego człowieka (8, 22b) oraz prośba o jego uzdrowienie (8, 22c). Działanie Jezusa jest przedstawione bardzo dokładnie, od przyjęcia niewidomego (8, 23a), przez wyprowadzenie go w inne miejsce (8, 23b), posłużenie się śliną (8, 23c), nałożenie rąk (8, 23d), aż po zapytanie o skutek Jego poczynañ (8, 23e). Kolejna część perykopy zawiera

³ Por. R. Bartnicki, K. Klósek, *Metody interpretacji Nowego Testamentu. Wprowadzenie*, Kraków 2014, s. 58–59.

informację o uzdrowieniu i jakości wzroku po czynie dokonany przez Jezusa (8, 24). Drugie działanie Jezusa ograniczone jest do nałożenia rąk (8, 25a). Ostateczny efekt Jezusowej interwencji przedstawiony jest jako pełne przejrzanie niewidomego (8, 25b), określone jako uzdrowienie (8, 25c), które umożliwiło swobodne używanie wzroku (8, 25d). Wydarzenie kończy się odesłaniem uzdrowionego (8, 26).

Kolejne jednostki perykopy tworzą następującą strukturę: A B C B' C' A'⁴. Tak określonym jednostkom odpowiadają następujące wersety: A – 8, 22; B – 8, 23; C – 8, 24; B' – 8, 25a; C' – 8, 25b-d; A' – 8, 26). Zwraca uwagę fakt, że wersety 8, 22 oraz 8, 26 stanowią inkluzję w ten sposób, że w pierwszym z nich jest mowa o przyprowadzeniu (φέρουσιν) niewidomego do Jezusa, natomiast w ostatnim o odesłaniu (ἀπέστειλεν) uzdrowionego.

Tłumaczenie na użytek analizy zostało dokonane z krytycznego wydania *Novum Testamentum Graece*, ed. E. Nestle, K. Aland, Stuttgart 2012 (wyd. 28). Zapis graficzny uwydatnia strukturę i odzwierciedla przyjętą segmentację analizowanej perykopy:

Mk 8, 22a	I przychodzą do Betsaidy.
Mk 8, 22b	I przynoszą Mu niewidomego
Mk 8, 22c	i błagają Go, żeby go dotknął.
Mk 8, 23a	I chwyciwszy niewidomego za rękę
Mk 8, 23b	wyprowadził go poza wieś.
Mk 8, 23c	I plunąwszy w jego oczy śliną,
Mk 8, 23d	położywszy na jego ręce
Mk 8, 23e	i pytał go: «Czy coś widzisz?»
Mk 8, 24a	A on, spojrzawszy do góry,
Mk 8, 24b	powiedział: «Widzę ludzi, bo dostrzegam niby drzewa chodzących».
Mk 8, 25a	Potem znowu położył ręce na jego oczy.
Mk 8, 25b	I przejrzał,

⁴ Por. T.B. Bąk, *Guarigione di un cieco (Mc 8, 22–26)...*, dz. cyt, s. 323–324; A. Malina, *Ewangelia według św. Marka, rozdziały 1, 1 – 8, 26*, Częstochowa 2013, s. 463 (Nowy Komentarz Biblijny, Nowy Testament, t. 2, cz. 1).

Mk 8, 25c	i stał się jak wcześniej;
Mk 8, 25d	wszystko widział jasno.
Mk 8, 26a	I odesłał go do domu,
Mk 8, 26b	mówiąc: «Tylko do wsi nie wstępuj!» ⁵

Po uwyrażnieniu struktury przetłumaczonej perykopy ewangelijnej możemy przejść do analizy narracyjnej tekstu⁶.

Analiza narracyjna perykopy Mk 8, 22–26

Należy wpieryw zauważyć, że opisywane w Ewangelii wydarzenie ma miejsce w Betsaidzie (8, 22a), która określona jest przez narratora jako wieś (8, 23b. 26b). Okolicznością, która doprowadziła ostatecznego uzdrowienia i do odesłania uzdrowionego, było spotkanie Jezusa z osobami, które wstawiały się za niewidomym (8, 22b-c). Ostatecznie powodem interwencji Jezusa jest sytuacja życiowa ślepcy, na którą wskazują interweniujący.

W analizowanym przez nas tekście możemy wyodrębnić trzy rodzaje działań⁷:

1. czynności: *przychodzą* (ἔρχονται) do Betsaidy (8, 22a), *przynoszą* (φέρουσιν) Mu niewidomego (8, 22b), *chwyciwszy* (ἐπιλαβόμενος) niewidomego za rękę (8,2 3a), *wyprowadził* (ἐξήνεγκεν) go poza wieś (8, 23b), *plunąwszy* (πτύσας) w jego oczy (8, 23c), *położywszy* (ἐπιθεὶς) na niego ręce (8, 23d), *położył* (ἐπέθηκεν) ręce na jego oczy (8, 25a); *odesłał* (ἀπέστειλεν) go do domu (8, 26a).

⁵ Podobna segmentacja w: A. Malina, *Ewangelia według św. Marka, rozdziały 1, 1–8, 26*, dz. cyt., s. 463.

⁶ W analizie narracyjnej korzystam ze wskazań zawartych w: J. Czernski, *Metody interpretacji Nowego Testamentu*, Opole 1997, s. 181–223, W. Rakocy, *Metoda narracyjna w interpretacji tekstu biblijnego*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 48 (1995) nr 3, s. 161–168 i S. Szymik, *Podstawowe aspekty analizy narracyjnej tekstu biblijnego*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 49 (1996) nr 2, s. 90–103.

⁷ Według: J. Czernski, *Metody interpretacji Nowego Testamentu*, dz. cyt., s. 189–192.

2. akty wyrażalne słowami: *blagają* (παρακαλοῦσιν – 8, 22c), *pytał* (ἐπηρώτα) go (8, 23d), *powiedział* (ἔλεγεν – 8, 24b), *mówiąc* (λέγων – 8, 26b).

3. akty niewyraźalne słowami: *spojrzawszy* do góry (ἀναβλέψας – 8, 24a), *widzę* (βλέπω – 8, 24b), *przejrzał* (διέβλεψεν – 8, 25b), *stał się* jak wcześniej (ἀπεκατέστη – 8, 25c), *widział* (ἐνέβλεπεν) jasno (8, 25d).

W powyższej klasyfikacji zauważamy, że Jezus jest osobą, która podejmuje ogromną większość czynności (sześć samodzielnie oraz jedną razem z uczniami, czyli łącznie siedem z ośmiu). Obejmują one głównie poszczególne elementy postępowania, zmierzające do przywrócenia wzroku niewidomemu. Działanie pozostałych protagonistów polegało tylko na przyprowadzeniu niewidomego do Jezusa i na wyrażeniu prośby o dotknięcie przyprowadzonego.

W narracji zawarte są cztery akty wyrażone słowami. Dwa z nich to wypowiedzi Jezusa, który za pierwszym razem zadaje pytanie, a za drugim wydaje polecenie. Pozostałe dwa akty werbalne to wypowiedzi innych postaci, również odniesione do Jezusa. Ci, którzy przyprowadzili niewidomego, zwrócili się do Jezusa z błaganem, natomiast sam ślepiec jedyne odpowiada na pytanie Nauczyciela.

Akty niewyraźalne słowami to pięć spojrzeń niewidomego, który doświadcza uzdrawiającego działania Jezusa. Są to akty dokonane za pomocą oczu, które wcześniej były zupełnie nieprzydatne, gdyż nie spełniały swojej roli. Po uzdrowieniu akt widzenia jest skomentowany pięć razy, za każdym razem innym słowem wyrażającym możliwość widzenia.

Całe wydarzenie jest więc skoncentrowane na osobie Jezusa i Jego działaniu na korzyść ślepcy. Działanie pozostałych osób polega na wejściu z Nim w relację i zgodzie na wszystko, co zechce uczynić. Kiedy bierze go ze sobą poza wieś, nie protestują ani nie idą za nimi.

Biorąc pod uwagę udział poszczególnych protagonistów wydarzenia, możemy podzielić tekst na dwie części. Pierwsza część obejmuje początek perykopy (8, 22–23a), druga pozostałą, większą partię materiału (8, 23b–26). Początkowa aktywność miała miejsce w Betsaidzie. Obecni byli tam: Jezus, uczniowie, niewidomy i jego towarzysze. W tej części niewidomy zostaje przyprowadzony do Jezusa przez

ludzi proszących o to, aby go dotknął. Widać tu wiarę osób, które zwracają się do Jezusa, ufając, że ma On moc dokonać uzdrowienia wzroku przez sam dotyk. Nie wiemy nic o wierze ani odniesieniu do Jezusa samego niewidomego. Druga część wydarzenia rozgrywa się poza Betanią, między Jezusem a niewidomym, który stopniowo odzyskuje wzrok. Jezus czyni wobec niego gesty, przez które nawiązuje z nim intymny kontakt (8, 23c–d) oraz werbalną komunikację (8, 23e–24).

Narracja analizowanego tekstu przedstawiona jest w porządku chronologicznym. Jest ona zwięzła, ale zarazem bogata w treść. Tylko raz występuje wymiana słów między Jezusem a uzdrawianym człowiekiem, polegająca na zadaniu pytania o stan zmian w zdolności widzenia przez niewidomego oraz odpowiedzi na zadane pytanie. Szerzej potraktowane jest przedstawienie działania Jezusa, zmierzającego do uzdrowienia, oraz jego skutek dla ślepcy: odzyskanie wzroku. Autor tekstu tworzy układ pięciu poczynań Jezusa, którymi oddziałuje On na przyprowadzonego do niego człowieka, oraz pięciu określeń widzenia przez uzdrowionego po doświadczeniu Jego interwencji.

Czyny Jezusa:

- chwycenie za rękę (ἐπιλαβόμενος – 8, 23a),
- wyprowadzenie (ἐξήνεγκεν – 8, 23b),
- plunięcie w oczy (πτύσας – 8, 23c),
- położenie rąk na niego (ἐπιθείς – 8, 23d),
- położenie rąk na oczy (ἐπέθηκεν – 8, 25a);

Doświadczenie niewidomego:

- spojrzawszy do góry (ἀναβλέψας – 8, 24a),
- widzę (βλέπω – 8, 24b),
- przejrzał (διέβλεψεν – 8, 25b),
- stał się jak wcześniej (ἀπεκατέστη – 8, 25c),
- widział (ἐνέβλεπεν) jasno (8,25d).

Czyny Jezusa

Pierwszym działaniem, którego podejmuje się Jezus, jest chwycenie niewidomego za rękę (ἐπιλαβόμενος)⁸. Jednak w tym momencie dotyk nie przyniósł uzdrowienia, a więc skutku, którego proszący chcieli natychmiast. Oczekiwali od Jezusa jedynie tego, aby go dotknął (ἄψηται) w sposób uzdrawiający. To uchwycenie za rękę jest wyrazem życzliwości wobec ludzi, którzy przychodzą do Niego, oraz okazaniem troski i współczucia dla ślepeca. Jezus nie chce realizować ich pomysłu, ale podejmuje działanie według własnego rozeznania, które doprowadzi niewidomego do pełni uzdrowienia. Wobec świadków Jezus przemawia do niego nie słowem, ale wymową gestu.

Chwycenie za rękę miało na celu okazanie wsparcia podczas drogi do miejsca wybranego przez Jezusa na ostateczne rozstrzygnięcie sytuacji niewidomego. Ewangelista Marek zauważa, że Jezus wyprowadza go (ἐξήνεγκεν) poza Betsaidę, co oznacza, że nie chciał dokonać tego uzdrowienia na oczach świadków⁹. Innym powodem mogła być też niewiara ludzi zamieszkujących miejscowość¹⁰. Nie czyni z tego wydarzenia znaku przeznaczonego dla wszystkich, przez który mógłby zostać odebrany z podziwem i uznaniem¹¹. Wybiera taki sposób obdarowania wzrokiem mężczyzny, który pozwoli mu doświadczyć intymności i głębi dokonującej się w nim przemiany. Jezus nie czyni cudów zawsze i wszędzie, ale dba o okoliczności, które takim działaniom winny towarzyszyć. Odchodzi od gwaru obecnych osób i od spojrzeń wynikających z ciekawości, jaka wiązała się z Jego aktywnością, przekraczającą naturalne zjawiska i możliwości zwykłego człowieka.

Kolejnym czynem Jezusa w procesie uzdrawiania niewidomego było plunięcie mu w oczy (πτύσας). O użyciu śliny przez Jezusa św. Marek

⁸ Por. M.R. Vincent, *Word Studies in the New Testament*, 4 vol., 2004, paragraph 1587 (Accordance electronic ed.).

⁹ Por. R. Cole, *Mark, New Bible Commentary: 21st Century Edition*, ed. D. A. Carson i in., Downers Grove 1994, s. 963 (Accordance electronic ed.).

¹⁰ Por. J.R. Edwards, *The Gospel According to Mark*, Grand Rapids 2002, s. 242.

¹¹ Por. A.T. Robertson, *Word Pictures in the New Testament*, vol. 1, Altamonte Springs: OakTree Software 2001, paragraph 1103 (Accordance electronic ed.).

pisze już w 7, 33, w opisie uzdrowienia głuchoniemego¹². W czasach starożytnych nie był to gest nadzwyczajny, ponieważ ślinę stosowano jako terapeutyczny środek w leczeniu objawów stanów zapalnych oczu, co poświadcza Pliniusz Starszy, a także historia uzdrowienia niewidomego przez Wespazjana, opisana przez Tacyty¹³. Jednak w przypadku działania Jezusa ślina z pewnością nie jest wykorzystana jako lekarstwo, lecz ma znaczenie symboliczne. Po pierwsze, ukazuje ślepcowi, że zbliża się jego uzdrowienie. Po drugie, staje się znakiem bardzo mocnego zbliżenia się Jezusa do człowieka potrzebującego pomocy i dania mu czegoś z siebie. Jezus nie posługuje się znakami, które można byłoby oglądać, ponieważ sam zainteresowany nie zdołałby ich odczytać. Wykorzystuje więc gesty, które ślepiec może poczuć oraz przygotować się na przyjęcie oczekiwanego daru. Potrzebuje kontaktu fizycznego, który oddziałuje na zdrowe bodźce w jego organizmie. Co ciekawe, na określenie oczu Marek posłużył się słowem ὄμματα. Innym słowem mającym to samo znaczenie jest ὀφθαλμοί. W Nowym Testamencie ὄμματα pojawia się tylko dwa razy i tylko na oznaczenie oczu niewidomych (Mk 8, 23c; Mt 20, 34). Staje się więc terminem wyrażającym martwe oczy, które Jezus czyni żywymi oczami (ὀφθαλμοί), służącymi patrzeniu i widzeniu¹⁴.

Po plunięciu w oczy niewidomego Jezus nakłada na niego ręce (ἐπιθεῖς). Nałożenie rąk (5, 23; 7, 32; 8, 23d.25a) czy dotyk Jezusa (1, 41; 3, 10; 5, 27–31; 6, 56; 8, 22c) u Marka pojawia się częściej niż u pozostałych ewangelistów. W Biblii nałożenie rąk zawsze miało ważne

¹² Niektórzy egzegeci sugerują, że podobieństwo między gestami wykorzystanymi przez Jezusa przy uzdrowieniu niewidomego (Mk 8, 22–26) oraz głuchoniemego (Mk 7, 31–37) mogą sugerować, że są to opisy jednego wydarzenia, które później zostały przekazane w dwóch różnych wersjach. Jednak Marek o uzdrowieniu niewidomego po raz pierwszy pisze w 8, 22–26, zatem hipotezę tę uznać trzeba za wątpliwą. Jezus mógł przecież posługiwać się tymi samymi znakami przy różnych uzdrowieniach. Por. H. Langkammer, *Ewangelia według św. Marka. Wstęp – przekład z oryginału – komentarz*, Poznań 2007.

¹³ Por. J.R. Edwards, *The Gospel According to Mark*, dz. cyt., s. 242; A. Malina, *Ewangelia według św. Marka, rozdziały 1, 1 – 8, 26*, dz. cyt., s. 465.

¹⁴ Por. T.B. Bąk, *Guarigione di un cieco (Mc 8, 22–26)...*, dz. cyt., s. 334.

znaczenie. W Starym Testamencie wyrażało ono błogosławieństwo, poświęcenie Bogu lub wprowadzenie lewitów w czynności kapłańskie¹⁵. Działanie Jezusa nie jest więc wykonywaniem czynności lekarza, który przez zabiegi medyczne prowadzi do odzyskania zdrowia przez człowieka chorego, ale jest działaniem mocy Bożej, która stopniowo objawia się w życiu niewidomego¹⁶.

Ostatnim działaniem Jezusa na drodze do pełnego uzdrowienia ślepcy było nałożenie na niego (ἐπέθηκεν) rąk¹⁷. To drugie nałożenie rąk zostało przez ewangelistę bardziej sprecyzowane. W 8, 23d notuje tylko sam gest nałożenia rąk (ἐπιθεῖς τὰς χεῖρας αὐτῷ), natomiast w 8, 25a precyzuje, że swoimi rękami Jezus dotknął jego oczu (ἐπέθηκεν τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς). Jak już było wcześniej wspomniane, określając oczy słowem ὀφθαλμοί, ewangelista zwraca uwagę, że po pierwszym dotyku były to już oczy ożywione¹⁸, nie tak jak wcześniej – ὄμματα. Nałożenie rąk jest jedynym powtórzonym gestem, a więc trzeba uznać go za ten akt Jezusa, który jest najważniejszy w całym procesie uzdrowienia. To ostatecznie drugie położenie rąk na oczy jeszcze niedowidzącego człowieka dokonuje pełnego przywrócenia im sprawności widzenia. Możemy zobaczyć tu analogię do uzdrowienia paralytyka (2, 1–12), gdzie pierwaj Jezus odpuścił mu grzechy (2, 5), a dopiero potem dokonał pełnego fizycznego uzdrowienia (2, 11). To dwuetapowe uzdrowienie mogło pełnić podobną rolę w życiu niewidomego: najpierw oczyszczającą dla jego wiary¹⁹, a dopiero później uzdrawiającą.

¹⁵ Por. J.R. Edwards, *The Gospel According to Mark*, dz. cyt., s. 242.

¹⁶ Por. K. Siwek, *Guarigione di un cieco a Betsaida (Mk 8, 22–26). Lettura sincronica*, „Warszawskie Studia Teologiczne” 24 (2011) nr 2, s. 130.

¹⁷ Zob. ἐπιτίθημι, w: *Strong's Greek Dictionary of the New Testament*, paragraph 2018 (Accordance electronic ed.).

¹⁸ Uzdrawiany człowiek nie był już wtedy niewidomym, lecz niedowidzącym.

¹⁹ Por. A. Cole, *Mark, New Bible Commentary: 21st Century Edition*, dz. cyt., s. 963.

Doświadczenie niewidomego

Ewangelista Marek posługuje się szeroką gamą terminów wyrażających wzrokową sprawność uzdrowionego przez Jezusa człowieka. Cztery z nich posiadają w sobie rdzeń βλέπ-. Pierwszy to participium ἀναβλέψας, który pojawia się w 8, 24a. Autor Ewangelii posługuje się nim jako narrator, który wskazuje, że niewidomy, odzyskując sprawność widzenia, może podnieść oczy, aby patrzeć²⁰. Słowo ἀναβλέψας pochodzi od czasownika złożonego ἀναβλέπω, składającego się z czasownika βλέπω oraz przedrostka ἀνά. Jako przedrostek może wyrażać powtarzanie, intensywność, odwrócenie; ἀναβλέπω może więc oznaczać: „wznieść wzrok”, „widzieć na nowo”, „widzieć w nowy sposób”, „odzyskać wzrok”. W ten sposób pojawia się sugestia, że mógł on widzieć zanim stracił wzrok²¹.

Czasownik βλέπω pojawia się w odpowiedzi uzdrawianego na pytanie Jezusa: „Czy coś widzisz?” (8, 23e). Następuje relacja człowieka, który odzyskuje wzrok i stara się dokładnie opisać to, co widzi²². Jego wzrok okazuje się mętny, ponieważ, choć dostrzega ludzi, widzi ich bardzo niewyraźnie. To jedyne miejsce, gdzie ślepiec zabiera głos. Uzdrawienie będzie przedstawione przez narratora, a sam zainteresowany nie wypowiada już żadnego słowa. Cała uwaga narracji skupia się na czynnościach odzyskania wzroku (8, 25).

Kolejnym słowem jest διέβλεψεν, które pochodzi od czasownika διαβλέπω składającego się z βλέπω oraz przedrostka διά. Należy do słów bardzo rzadkich, w Nowym Testamencie występuje zaledwie trzy razy (Mt 7, 5; Mk 8, 25; Łk 6, 42). Może przybierać znaczenie: „patrzeć uważnie” lub „patrzeć/widzieć jasno”²³. W pierwszym znaczeniu

²⁰ „Spojrzawszy do góry” będzie pierwszym tłumaczeniem, na jakie wskazuje użyty przedrostek. Por. J. R. Edwards, *The Gospel According to Mark...*, dz. cyt., s. 242; T. B. Bąk, *Guarigione di un cieco (Mc 8, 22–26)...*, dz. cyt., s. 337.

²¹ Odpowiadając na pytanie Jezusa, dotyczące stanu jego wzroku (8, 23e), niewidomy porównuje ludzi do drzew, co sugeruje, że musiał je kiedyś widzieć.

²² Zob. βλέπω, w: *Strong's Greek Dictionary of the New Testament*, paragraph 999 (Accordance electronic ed.).

²³ Por. T.B. Bąk, *Guarigione di un cieco (Mc 8, 22–26)...*, dz. cyt., s. 343; K. Siwek, *Guarigione di un cieco a Betsaida (Mc 8, 22–26)...*, dz. cyt., s. 128.

odnosiłby się do poprzedzającego tę formę widzenia, działania Jezusa (8, 25a), natomiast sens wyrażony w drugim tłumaczeniu mówiłby już o skutku nałożenia rąk i dokonanym cudzie oraz nawiązywałby do następujących po nim wyrażen ukazujących otrzymany dar (8, 25c–d).

Powrót do poprzedniego stanu, w jakim znajdował się ślepiec przed utratą wzroku, wyraża słowo ἀπεκατέστη. Pochodzi od czasownika ἀποκαθίστημι, składającego się z dwóch przedrostków: ἀπό i κατά oraz czasownika ἵστημι. Tłumaczy się go jako „stać się jak wcześniej”²⁴, ponieważ wyraża powrót do wcześniejszego stanu²⁵. Również ten czasownik potwierdza, że uzdrowiony nie był niewidomy od urodzenia.

Ostatni czasownik – ἐνέβλεπεν, wyrażony w czasie przeszłym, ukazuje konsekwencje całej aktywności Jezusa, przejaw Jego mocy oraz wypełnienie prośby, którą w imieniu niewidomego przedstawili jego znajomi (8, 22c). Pochodzi od czasownika ἐμβλέπω składającego się z przedrostka ἐν i podstawowego czasownika βλέπω. Oznacza: „wzrzeć całkowicie”, „dostrzegać wyraźnie” czy „patrzeć w głąb”²⁶. Z pewnością tym słowem ewangelista chce ukazać pełnię możliwości odzyskanego wzroku uzdrowionego ślepca, który już dostrzega wszystkie szczegóły otaczającego go świata, nie tylko materialnego, ale również tego, na które Jezus otworzył mu oczy. Uzdrawienie dokonane przez Jezusa jest już nie tylko powrotem do stanu sprzed utraty wzroku, ale czymś o wiele go przewyższającym.

Podsumowanie

Proces etapowego uzdrowienia niewidomego ukazuje pedagogię Jezusa, który przez kolejno następujące po sobie gesty prowadzi człowieka, by udzielić mu upragnionego daru. Choć mógłby uzdrowić go od razu, nie czyni tego, ponieważ zależy Mu nie tylko na fizycznym uzdrowieniu, ale na pełnym uzdrowieniu jego osoby.

²⁴ Por. A. Malina, *Ewangelia według św. Marka, rozdziały 1, 1 – 8, 26*, dz. cyt., s. 466.

²⁵ Por. T.B. Bąk, *Guarigione di un cieco (Mc 8, 22–26)*..., dz. cyt., s. 344.

²⁶ Por. K. Siwek, *Guarigione di un cieco a Betsaida (Mc 8, 22–26)*..., dz. cyt., s. 128.

Jezus posługuje się takimi gestami, które człowiek doświadczający określonej niemocy jest w stanie przyjąć. Nie podejmuje działań nie-receptywnych dla zainteresowanego. Nie dokonuje ich na zasadzie spektakularnych znaków w obecności tłumów, ale w odosobnieniu. Ani On sam, ani i chory człowiek nie jest przedmiotem obserwacji, lecz podmiotem wzajemnej komunikacji. Jezus, zanim dokona uzdrowienia, przez gesty i słowa wchodzi w relację z człowiekiem, któremu ma odmienić życie.

Narracja ukazująca etapowe uzdrowienie niewidomego umiejscowiona jest w centrum Ewangelii Marka. W kompozycji ewangelicznej staje się ona obrazem drogi wychodzenia z duchowej ślepoty, którą przemierzają także uczniowie Jezusa²⁷. Wydarzenia, opisane w pierwszej połowie Ewangelii, w których uczniowie towarzyszyli Jezusowi, słuchali Jego nauczania i byli świadkami czynionych przez Niego cudów, nie doprowadziły do poznania Jezusa i dojrzałej wiary w Niego. Druga część Ewangelii pokaże, jak wiele Jezus musiał jeszcze uczynić, aby uczniowie przejrzel i widzieli jasno i wyraźnie²⁸. Ma On moc otworzyć oczy nie tylko ciała, ale i duszy²⁹. Prowadzi swoich uczniów do pełni jasności wiary, nie zostawiając ich samych, tak jak nie pozostawił ślepcą, dopóki ten w pełni nie odzyskał wzroku.

Etapowe uzdrowienie niewidomego znalazło się w Ewangelii tuż po opowiadaniu o cudach rozmnożenia i rozmowie Jezusa z uczniami, w której wypomina im, że nie zrozumieli prawdziwego znaczenia tych znaków (8, 14–21). Jezus, przypominając im te wydarzenia oraz obfitość pokarmu, którym mogli się wtedy posilić, próbuje ukierunkować ich spojrzenie nie na to, co drugorzędne, ale na rzeczy najistotniejsze. Droga uczniów do pełnego poznania prawdy o osobie Mistrza, w kontekście etapowego uzdrowienia niewidomego, jawi się jako trudna wędrówka duchowych ślepców za Jezusem, w której On sam przez konkretne działania stopniowo przywraca im wzrok³⁰. Ostatecznie wiara i uzdrowienie

²⁷ Por. A. Cole, *Mark, New Bible Commentary: 21st Century Edition*, dz. cyt., s. 963.

²⁸ Por. R.E. Brown, *An introduction to the New Testament*, New York 1997, s. 138.

²⁹ Por. T.B. Bąk, *Guarigione di un cieco (Mc 8, 22–26)*..., dz. cyt., s. 334.

³⁰ Por. A. Malina, *Ewangelia według św. Marka, rozdziały 1, 1 – 8, 26*, dz. cyt., s. 463.

są darami darowanymi przez Jezusa w procesie, w którym człowiek pozwala Mu się dotknąć, poprowadzić i stopniowo przemieniać.

Bibliografia

- Bąk T.B., *Guarigione di un cieco (Mc 8,22–26) nel contesto del Vangelo di Marco*, „Biblical Annals” 8 (2018) no. 3, s. 319–361.
- Bartnicki R., Klósek K., *Metody interpretacji Nowego Testamentu. Wprowadzenie*, Kraków 2014.
- Brown R.E., *An introduction to the New Testament*, New York 1997.
- Cole A., *Mark, New Bible Commentary: 21st Century Edition*, ed. D. A. Carson i in., Downers Grove 1994 (Accordance electronic ed.).
- Cranfield C.E.B., *The Gospel According to Saint Mark. An Introduction and Commentary*, Cambridge 1959.
- Czerski J., *Metody interpretacji Nowego Testamentu*, Opole 1997.
- Edwards J.R., *The Gospel According to Mark*, Grand Rapids 2002.
- Gould E.P., *A Critical and Exegetical Commentary on the Gospel According to St. Mark*, Edinburgh 1869.
- Langkammer H., *Ewangelia według św. Marka. Wstęp – przekład z oryginału – komentarz*, Poznań 2007.
- Malina A., *Ewangelia według św. Marka, rozdział 1, 1 – 8, 26*, Częstochowa 2013 (Nowy Komentarz Biblijny, Nowy Testament, t. 2, cz. 1).
- Rakocy W., *Metoda narracyjna w interpretacji tekstu biblijnego*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 48 (1995) nr 3, s. 161–168.
- Robertson A.T., *Word Pictures in the New Testament*, vol. 1, Altamonte Springs: OakTree Software 2001 (Accordance electronic ed.).
- Siwek K., *Guarigione di un cieco a Betsaida (Mc 8, 22–26). Lettura sincronica*, „Warszawskie Studia Teologiczne” 24 (2011) nr 2, s. 121–144.
- Szymik S., *Podstawowe aspekty analizy narracyjnej tekstu biblijnego*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 49 (1996) nr 2, s. 90–103.
- Vincent M.R., *Word Studies in the New Testament*, 4 vols., 2004 (Accordance electronic ed.).
- ἀνά, *Strong’s Greek Dictionary of the New Testament*, paragraph 303 (Accordance electronic ed.).

βλέπω, *Strong's Greek Dictionary of the New Testament*, paragraph 999 (Accordance electronic ed.).

ἐπιτίθημι, *Strong's Greek Dictionary of the New Testament*, paragraph 2018 (Accordance electronic ed.).

Streszczenie

Perykopa, która ukazuje dwuetapowe uzdrowienie niewidomego znajduje się wyłącznie w Ewangelii Marka (8, 22–26). Celem niniejszego artykułu jest analiza poszczególnych elementów procesu uzdrawiania, by odpowiedzieć na pytanie, czemu służył tak rozbudowany sposób dokonywania cudu. Elementy analizy narracyjnej pozwoliły ukazać działania bohaterów epizodu oraz prześledzić przebieg uzdrawiania niewidomego. Czynności Jezusa i sposób przedstawienia przez ewangelistę procesu odzyskiwania wzroku sugerują podwójny sens tego znaku: fizyczny i duchowy.

Słowa kluczowe Ewangelia św. Marka, niewidomy, uzdrowienie, Mk 8, 22–26

Summary

The significance of gradual healing of the blind man in Mk 8:22–26

In the Gospel according to Mark only we find a pericope that reveals the two-stage healing of the blind (Mark 8:22–26). The aim of this article is the analysis of this healing process in order to answer why such extended way of performing a miracle was done. After the classical steps of the analysis I followed the steps of narrative analysis. The actions of the characters emerged in order to show the course of healing the blind. The activities performed by Jesus and the way the Evangelist presents the process of recovering eyesight.

Keywords Gospel according to Mark, blind, healing, Mk 8:22–26